

**Llythrennedd – Ysgrifennu ar draws y cwricwlwm**

**Cam cynnydd 1**

Elfennau	Agweddau	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:
Trefnu syniadau a gwybodaeth	Ystyr, dibenion, darllenwyr	<ul style="list-style-type: none"> <li>• arbrofi ag ystod o ddefnyddiau ac offer gwneud marciau mewn amrywiaeth o gyd-destunau</li> <li>• priodoli ystyr i farciau, lluniau a gwaith celf, e.e. <i>nodiant oedolyn</i></li> <li>• cyfathrebu drwy ddefnyddio symbolau a lluniau</li> <li>• ysgrifennu llythrennau, rhifau a/neu symbolau ar hap</li> <li>• defnyddio lluniau i gyfleu ystyr ar sgrin</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• cyfleu ystyr drwy luniau a thrwy wneud marciau</li> <li>• creu ac arddweud brawddeg sy'n disgrifio digwyddiadau, profiadau a lluniau i gyfleu ystyr</li> <li>• deall natur wyddorol ysgrifennu a bod gan symbolau ysgrifenedig ystyr</li> <li>• copïo ac ysgrifennu llythrennau, geiriau ac ymadroddion</li> <li>• defnyddio lluniau a symbolau i greu ysgrifennu ar sgrin</li> </ul>
	Strwythur a threfn	<ul style="list-style-type: none"> <li>• cyfrannu ar lafar gan ddilyn ffurf wedi'i modelu gan oedolyn</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• dechrau gosod geiriau, arwyddion neu symbolau mewn dilyniant priodol</li> <li>• cyfrannu i ffurf sydd wedi'i modelu gan yr athro/athrawes, e.e. <i>drwy ysgrifennu ar y cyd</i></li> <li>• dangos dealltwriaeth o wahanol ffurfiau, e.e. <i>cardiau, rhestri, gwahoddiadau</i></li> </ul>
Ysgrifennu'n gywir	Iaith		
	Llawysgrifen Cystrawen Atalnodi Sillafu	<ul style="list-style-type: none"> <li>• codi gwrthrychau bach gyda'u bys a'u bawd a dechrau dal offer ysgrifennu'n gywir</li> <li>• dangos dealltwriaeth bod print ysgrifenedig yn mynd o'r chwith i'r dde</li> <li>• adnabod synau llythrennau drwy ymchwilio a chyffwrdd siapiau'r llythrennau o fewn gweithgareddau chwarae aml-synhwyraidd.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• dal offer ysgrifennu mewn modd priodol</li> <li>• ysgrifennu o'r chwith i'r dde</li> <li>• gwahaniaethu rhwng llythrennau</li> <li>• gwahaniaethu rhwng priflythrennau a llythrennau bach</li> <li>• dangos ymwybyddiaeth bod rhai synau'n newid ar ddechrau geiriau, e.e. <i>dau gi, y gath</i></li> <li>• defnyddio'r gytsain gychwynnol gywir drwy ddechrau defnyddio gwybodaeth ffonig</li> <li>• defnyddio geiriau cyfarwydd ac aml eu defnydd wrth ysgrifennu.</li> </ul>

**Llythrennedd – Ysgrifennu ar draws y cwricwlwm**

**Cam cynnydd 2**

Elfennau	Agweddau	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:
<b>Trefnu syniadau a gwybodaeth</b>	<b>Ystyr, dibenion, darllenwyr</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>cyfathrebu'n bwrpasol wrth ysgrifennu, e.e. <i>efallai gyda chymorth lluniad</i></li> <li>defnyddio lluniau, symbolau, dilyniant o lythrennau a geiriau cyfarwydd i gyfleu ystyr</li> <li>sgwrsio am yr hyn y maent yn mynd i'w ysgrifennu</li> <li>ysgrifennu geiriau, ymadroddion a brawddegau syml gan ddarllen eu hymdrechion</li> <li>dewis llythrennau, geiriau a lluniau i greu ysgrifennu ar sgrin</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>ysgrifennu at ddibenion gwahanol</li> <li>ysgrifennu testun sy'n gwneud synnwyr i ddarllenwyd arall – gall y testun gynnwys manylion a lluniau</li> <li>defnyddio sgwrs i gynllunio ysgrifennu</li> <li>aiddarllen eu gwaith ysgrifennu a'i wella i sicrhau ei fod yn gwneud synnwyr</li> <li>arbrofi â ffurfiau a chynlluniau gwahanol ar sgrin, gan symud testun a lluniau o gwmpas yn hwylus</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>ysgrifennu at ddibenion a darllenwyr gwahanol gan ddewis geiriau er mwyn creu amrywiaeth a diddordeb</li> <li>cynnwys manylion, gwybodaeth neu sylwadau perthnasol yn eu gwaith ysgrifennu</li> <li>nodi syniadau i'w defnyddio wrth ysgrifennu</li> <li>defnyddio nodweddion ar sgrin, e.e. <i>ffont, lliw, torri, gludo, newid maint</i>, i gyflwyno'u gwaith mewn ffyrdd sy'n ennyn diddordeb y darllenwyd ac yn gwella'r ystyr</li> <li>adolygu a gwella darnau o'u gwaith</li> </ul>
	<b>Strwythur a threfn</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>trefnu cynnwys mewn dilyniant cywir, e.e. <i>cyfarwyddiadau, ryseitiau</i></li> <li>dilyn ffurf sydd wedi'i modelu gan yr athro/athrawes</li> <li>deall gwahanol fathau o ysgrifennu, e.e. <i>cofnod o ddigwyddiadau, disgrifiadau, naratif</i></li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>dilyn strwythur yn eu gwaith ysgrifennu gyda chymorth, e.e. <i>adroddiadau, rhestri</i></li> <li>dilyn a datblygu ar ffurf sydd wedi'i modelu gan yr athro/athrawes</li> <li>trefnu darn o ysgrifennu gyda dechrau, canol a diwedd</li> <li>defnyddio gwahanol fathau o ysgrifennu sy'n briodol i'r diben a'r darllenwyd</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>defnyddio strwythur elfennol ar gyfer ysgrifennu</li> <li>ysgrifennu gan ddefnyddio cyflwyniad i'r pwnc a diweddglu</li> <li>cyflwyno prosesau, digwyddiad neu adroddiadau mewn dilyniant clir</li> <li>defnyddio gwybodaeth weledol os yw'n berthnasol, e.e. <i>diagramau wedi'u labelu</i></li> </ul>
<b>Ysgrifennu'n gywir</b>	<b>laith</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>defnyddio geiriau penodol sy'n ymwneud â phwnc eu hysgrifennu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>deall a defnyddio iaith sy'n briodol ar gyfer ysgrifennu</li> <li>defnyddio geiriau syml sy'n perthyn i'r pwnc mewn modd priodol</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>defnyddio iaith sy'n briodol ar gyfer ysgrifennu, gan gynnwys Cymraeg safonol</li> <li>defnyddio geirfa sy'n gysylltiedig â'r pwnc neu â chyd-destun y pwnc</li> </ul>
	<b>Cystrawen Atalnodi Sillafu Llawysgrifen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>creu priflythrennau a llythrennau bach sydd fel arfer yn eglur eu siâp ac yn wynebu'r ffordd gywir</li> <li>defnyddio priflythyren ac atalnod llawn yn weddol gyson</li> <li>dechrau defnyddio cysyllteiriau er mwyn ymhelaethu ar bwynt</li> <li>dangos ymwybyddiaeth bod rhai synau'n newid ar ddechrau geiriau, e.e. <i>y ferch</i></li> <li>sillafu rhai geiriau mewn modd confensiynol gan gynnwys geiriau cytsain-llafariad-cytsain, a llythrennau dwbl, e.e. <i>rh, ff</i></li> <li>defnyddio strategaethau sillafu megis <i>sŵn</i>-symbol sy'n cyfuno a segmentu</li> <li>sillafu geiriau aml eu defnydd yn gywir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>ffurfio priflythrennau a llythrennau bach yn gywir ac yn gyson o ran eu maint</li> <li>defnyddio priflythyren, atalnod llawn a gofynnod yn gywir, a defnyddio ebychnod weithiau</li> <li>defnyddio cysyllteiriau i ysgrifennu brawddegau cyfansawdd</li> <li>defnyddio geiriau trefnu, e.e. <i>yn gyntaf, yna, wedyn, i gloi</i></li> <li>defnyddio ffurfiau safonol berfau, e.e. <i>gweld/gwelais, mynd/laeth</i>, a chytundeb berf a goddrych, e.e. <i>roeddwn i/roedden ni</i></li> <li>defnyddio ambell dreigladd y maent wedi ei ymarfer ar lafar, e.e. <i>y bêl, fy mag, i'r dref</i></li> <li>defnyddio strategaethau sillafu fel rhannu'n sillafau, gwreiddiau syml ac ôl-ddodiaid, e.e. <i>-ŵr, -ydd, -og</i></li> <li>sillafu geiriau aml eu defnydd yn gywir</li> <li>sillafu rhai geiriau yn cynnwys <i>ŷ/u/i</i>, e.e. <i>tŷ, llun</i>, a llafariad clwm, e.e. <i>coed</i>.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>cychwyn brawddegau mewn amrywiaeth o ffyrdd</li> <li>defnyddio ansoddeiriau ac adferfau i ehangu brawddegau ac ymadroddion syml</li> <li>defnyddio amrywiaeth o gysyllteiriau sy'n cyfleu achos a chanlyniad, e.e. <i>oherwydd, ar ôl</i></li> <li>defnyddio ffurfiau safonol berfau'n berthnasol i gyd-destun</li> <li>defnyddio ffurfiau gorffennol y ferf yn gyson, e.e. <i>cytsain yn dyblu</i> (e.e. <i>gofyn – gofynnodd</i>)</li> <li>defnyddio'r treigladau mwyaf cyffredin fel arfer yn gywir, e.e. <i>ar ben</i></li> <li>defnyddio atalnod llawn, gofynnod, ebychnod ac atalnod ar gyfer rhestri</li> <li>defnyddio strategaethau gan gynnwys gwybodaeth am deuluoedd geiriau, gwreiddiau, morffoleg a gwybodaeth graffig i sillafu geiriau, e.e. <i>y geiriau amsillafog mwyaf cyffredin</i></li> <li>sillafu ffurfiau lluosog yn gywir mewn cyd-destun, e.e. <i>-au, -ion</i></li> <li>sillafu pob gair aml ei ddefnydd yn gywir</li> <li>cynhyrchu llawysgrifen ddarllenadwy a chyflwyno'u gwaith mewn modd priodol gan gyfuno llythrennau mewn ambell air.</li> </ul>

**Llythrennedd – Ysgrifennu ar draws y cwricwlwm**

**Cam cynnydd 3**

Elfennau	Agweddau	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:
<b>Trefnu syniadau a gwybodaeth</b>	<b>Ystyr, dibenion, darllenwyr</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>addasu'r hyn y maent yn ei ysgrifennu yn ôl y diben a'r darllynydd, gan ddewis geiriau'n addas, e.e. <i>iaith ddisgrifiadol ac iaith berswadiol</i></li> <li>esbonio'r prif syniad(au) gyda manylion ategol gan gynnwys sylwadau ac esboniadau lle bo'n berthnasol</li> <li>casglu syniadau i gynllunio ysgrifennu</li> <li>archwilio a gwneud defnydd addas o wahanol fathau o ysgrifennu ar sgrin i ryngweithio ag eraill, e.e. <i>gwefannau, negeseuon e-bost, blogiau</i></li> <li>gwella'u gwaith ysgrifennu, ei wirio o ran eglurder a threfn</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>ysgrifennu gyda'r diben yn amlwg gan ddangos ystyriaeth i'r darllynydd, e.e. <i>drwy ddefnyddio geirfa addas a dyfeisiau cyflwyno</i></li> <li>ymhelaethu ar y prif syniad(au) drwy roi rhesymau, gwybodaeth ac enghreifftiau ategol</li> <li>defnyddio technegau wrth gynllunio gwaith ysgrifennu ar gyfer ei wella, e.e. <i>map meddwl, dilyniannu, gweithgareddau mat bwrdd</i></li> <li>archwilio cynllun tudalennau'r we i greu deunyddiau gan ddefnyddio'r offer sydd ar gael</li> <li>diwygio a gwella'u gwaith ysgrifennu, gan esbonio pam maent wedi gwneud newidiadau</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>addasu arddull ysgrifennu i'r darllynydd a'r diben, e.e. <i>arddull ffurfiol ar gyfer darllynydd anhysbys, arddull syml ar gyfer darllynydd iau</i></li> <li>ysgrifennu adroddiad cynhwysfawr o bwnc neu thema</li> <li>defnyddio amrywiaeth o strategaethau i gynllunio ysgrifennu, e.e. <i>nodiau, diagramau, siartiau llif</i></li> <li>archwilio gwahanol ffyrdd o gyflwyno gwaith yn briodol, e.e. <i>delwedd symudol, sleidiau, trosleisio</i></li> <li>ystyried, golygu ac ailddrafftio i wella'u gwaith ysgrifennu</li> </ul>
	<b>Strwythur a threfn</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>defnyddio strwythur penodol wrth ysgrifennu, e.e. <i>tablau, holiaduron</i></li> <li>ysgrifennu cyflwyniad, datblygu cyfres o syniadau a diweddglu</li> <li>trefnu'r gwaith ysgrifennu mewn dilyniant neu adrannau rhesymegol, drwy ddechrau defnyddio paragraffau</li> <li>defnyddio gwybodaeth weledol, e.e. <i>darluniau, diagramau a graffiau</i>, sy'n glir ac yn berthnasol i'r testun ysgrifenedig</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>defnyddio nodweddion sy'n dangos strwythur yr ysgrifennu, e.e. <i>is-benawdau, penawdau</i></li> <li>ysgrifennu cyflwyniad sy'n gosod cyd-destun, cyfres o bwyntiau mewn trefn briodol a diweddglu addas</li> <li>defnyddio paragraffau sydd â phrif syniad a manylion perthnasol</li> <li>defnyddio delweddau, graffiau a darluniau sy'n glir, yn berthnasol ac yn briodol</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>addasu strwythurau wrth ysgrifennu i gyd-destunau gwahanol, e.e. <i>adrodd am ddigwyddiad, ymchwiliad neu arbrawf</i></li> <li>ysgrifennu cyflwyniad effeithiol sy'n gosod cyd-destun a diben, cydbwysedd addas rhwng ffeithiau a safbwyntiau, diweddglu cryno</li> <li>defnyddio paragraffau gan wneud cysylltiadau rhyngddynt</li> <li>defnyddio nodweddion a diwyg sydd wedi'u llunio er mwyn cyflwyno data a syniadau'n glir</li> </ul>
<b>Ysgrifennu'n gywir</b>	<b>Iaith</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>defnyddio iaith sy'n briodol ar gyfer ysgrifennu, gan gynnwys Cymraeg safonol</li> <li>defnyddio geirfa bwnc benodol yn annibynnol</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>defnyddio iaith sy'n briodol ar gyfer ysgrifennu, gan gynnwys Cymraeg safonol</li> <li>defnyddio geirfa briodol, gan gynnwys geiriau ac ymadroddion pwnc benodol</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>defnyddio iaith sy'n briodol ar gyfer ysgrifennu, gan gynnwys Cymraeg safonol</li> <li>defnyddio geirfa amrywiol a phriodol, gan gynnwys geiriau ac ymadroddion pwnc benodol</li> </ul>
	<b>Cystrawen Atalnodi Sillafu Llawysgrifen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>amrywio trefn geiriau, ymadroddion a chymalau mewn brawddegau</li> <li>defnyddio ansoddeiriau ac adferfau i ychwanegu diddordeb ac er mwyn ysgrifennu'n fanwl gywir</li> <li>defnyddio cysyllteiriau i ddangos cysylltiadau o fewn brawddegau</li> <li>defnyddio ffurf safonol amrywiaeth o ferfau, e.e. <i>ffurfiau presennol, gorffennol, negyddol</i></li> <li>defnyddio'r treigladau mwyaf cyffredin yn gywir, e.e. <i>fy nghalon</i></li> <li>defnyddio atalnodi i ddynodi brawddegau, a dechrau defnyddio dyfynodau, atalnodi i farcio cymalau ac ymadroddion a chollnodau i hepgor llythrennau, e.e. <i>hoffi'r ysgol (i + yr)</i></li> <li>defnyddio strategaethau gan gynnwys gwybodaeth am deuluoedd geiriau, gwreiddiau, morffoleg a gwybodaeth graffig i sillafu geiriau, e.e. <i>geiriau â phatrymau mwy cymhleth</i></li> <li>sillafu mwy o eiriau lluosog yn gywir mewn cyd-destun, e.e. <i>-iau, -i</i></li> <li>cynhyrchu llawysgrifen sy'n glir ac yn ddarllenadwy ac a all fod yn glwm.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>defnyddio strwythurau brawddeg gwahanol, gan gynnwys brawddegau cymhleth sy'n dangos perthynas amser neu achos, e.e. <i>cyn cychwyn ... , o wneud hyn, yna...</i></li> <li>defnyddio'r amodol i gyfleu damcaniaeth neu bosibilrwydd, e.e. <i>pe bai, gallai</i></li> <li>defnyddio ffurf safonol amrywiaeth o ferfau, e.e. <i>ffurfiau presennol, gorffennol, negyddol</i></li> <li>treiglo'n gywir yn arbennig ar ôl y rhan fwyaf o'r arddodiaid a'r rhagenwau, e.e. <i>am funud, dy fam</i></li> <li>defnyddio'r ystod lawn o atalnodi er mwyn tywys y darllynydd mewn brawddegau cymhleth, e.e. <i>atalnod, pwyntiau bwled, dyfynodau a chollnod i ddynodi perchnogaeth (e.e. llyfrau'r bechgyn)</i></li> <li>defnyddio amrywiaeth o strategaethau i sillafu geiriau a phatrymau cymhleth rheolaidd, e.e. <i>penderfynu, cystadleuaeth</i></li> <li>sillafu mwy o eiriau lluosog, e.e. <i>-oedd, -od, -ydd</i>, a geiriau sy'n dyblu cytseiniaid, e.e. <i>cynnwys</i>, yn gywir mewn cyd-destun</li> <li>cynhyrchu llawysgrifen ddarllenadwy, glwm sy'n llifo'n naturiol.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>defnyddio strwythurau brawddeg amrywiol er mwyn pwysleisio a chreu effaith</li> <li>defnyddio ffurf safonol amrywiaeth o ferfau, e.e. <i>ffurfiau presennol, gorffennol, negyddol</i></li> <li>treiglo'n gywir ar ôl arddodiaid a rhagenwau, gan ddechrau dod yn ymwybodol nad yw pob llythyren yn dilyn y drefn arferol, e.e. <i>y llinell</i></li> <li>defnyddio'r ystod gyfan o atalnodi'n gywir i wneud i'r ystyr fod yn glir</li> <li>defnyddio strategaethau i sillafu geiriau amsillafog, cymhleth ac afreolaidd yn gywir</li> <li>sillafu geiriau lluosog afreolaidd yn gywir, e.e. <i>car – ceir, plentyn – plant</i>, a geiriau sy'n dyblu cytseiniaid, e.e. <i>pennod</i>, yn gywir mewn cyd-destun</li> <li>cynhyrchu llawysgrifen sy'n llifo ac sy'n ddarllenadwy.</li> </ul>

**Llythrennedd – Ysgrifennu ar draws y cwricwlwm**

**Cam cynnydd 4**

Elfennau	Agweddau	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:
<b>Trefnu syniadau a gwybodaeth</b>	<b>Ystyr, dibenion, darllenwyr</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>ysgrifennu adroddiad cynhwysfawr am bwnc gan gyflwyno gwybodaeth, prosesau a syniadau'n glir ac yn addas at y diben</li> <li>esbonio syniadau'n gyflawn gan ddangos goblygiadau a chanlyniadau</li> <li>cynllunio gwaith ysgrifennu gan wneud penderfyniadau ynglŷn â'r ffyrdd gorau o gyflwyno cynnwys i greu effaith, e.e. <i>paratoi achos ar gyfer rhywbeth, dewis manylion sy'n helpu'r darlennydd i ddeall</i></li> <li>defnyddio offer a chonfensiynau TGCh i gyflwyno gwybodaeth a data ac i strwythuro ysgrifennu</li> <li>nodi meysydd i'w gwella yn eu gwaith ysgrifennu, golygu ac ailddrafftio</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>addasu cyflwyniad y deunyddiau yn ôl bwriad yr ystyr a'r effaith, e.e. <i>dewis faint o fanylion sy'n angenrheidiol i argyhoeddi</i></li> <li>gwneud cysylltiadau a/neu ymhelaethu er mwyn sicrhau eu bod yn ymdrin yn llawn â'r pwnc</li> <li>wrth gynllunio gwaith ysgrifennu, gwneud dewisiadau ynglŷn â'r cynnwys, strwythur, iaith, cyflwyniad sy'n addas at y diben</li> <li>ystyried y ffyrdd gorau o gyflwyno ysgrifennu gan ddefnyddio TGCh er mwyn cyfathrebu'n glir ac effeithiol, e.e. <i>rhyddiaith ddi-dor ar gyfer dadl fanwl, tudalennau â hyperddolenni ar gyfer gwybodaeth wahanol am y pwnc, graffigau sy'n symud i ddangos prosesau</i></li> <li>defnyddio meini prawf i adnabod ffyrdd o wella ac yna ailddrafftio</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>crynhoi, trafod materion ac esbonio'n fanwl fel y bo'n briodol at y diben</li> <li>pwysu a mesur tystiolaeth, ffynonellau, esboniadau a rhesymeg wrth ymdrin â phwnc</li> <li>cynllunio mewn modd priodol i ddatblygu ysgrifennu at ddbenion a chynulleidfaoedd gwahanol</li> <li>gwneud dewisiadau dychmygus ynghylch cynnwys a chyflwyniad gwaith ysgrifennu, gan ddefnyddio TGCh drwy wahaniaethu</li> <li>gwella'u gwaith ysgrifennu drwy ei adolygu'n annibynnol a'i ailddrafftio</li> </ul>
	<b>Strwythur a threfn</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>addasu strwythurau wrth ysgrifennu ar gyfer cyd-destunau gwahanol, e.e. <i>disgrifio canlyniad, amlinellu proses neu drafod dadl</i></li> <li>dewis a threfnu syniadau a gwybodaeth er mwyn rhoi adroddiad clir a chyflawn</li> <li>defnyddio paragraffau i drefnu darnau ysgrifennu hirach yn adrannau</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>defnyddio strwythur testun cyfan i fod yn gymorth i gyfleu a chyfathrebu'r ystyr, e.e. <i>gosod crynodeb ar y cychwyn neu'r diwedd, data mewn adroddiad neu atodiad, defnydd o dudalennau cynnwys, penodau</i></li> <li>dewis, dadansoddi a chyflwyno syniadau a gwybodaeth yn argyhoeddiadol neu'n wrthrychol</li> <li>trefnu darnau ysgrifennu hirach gan wneud cysylltiadau o fewn a rhwng paragraffau</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>dewis a dethol strwythurau testun cyfan er mwyn bod yn gymorth i gyfleu a chyfathrebu'r ystyr, e.e. <i>beth yw'r strwythurau gorau i ddisgrifio, esbonio a pherswadio'n llwyddiannus?</i></li> <li>dewis strwythurau i drefnu gwaith ysgrifennu, gan ddefnyddio nodweddion priodol yn effeithiol</li> <li>dewis, dadansoddi a gwerthuso syniadau a gwybodaeth yn argyhoeddiadol neu'n wrthrychol</li> <li>defnyddio paragraffau ac adrannau fel bod darnau ysgrifennu hirach wedi'u trefnu'n rhesymegol</li> </ul>
<b>Ysgrifennu'n gywir</b>	<b>Iaith</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>defnyddio iaith amheronol i gyfleu syniadau a gwybodaeth, e.e. <i>mae'r llog yn cael ei gyfrifo gan ... , mae siswrn miniog yn angenrheidiol i ...</i></li> <li>defnyddio geirfa amrywiol a phwrpasol yn gywir gan gynnwys geiriau ac ymadroddion pwnc benodol</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>defnyddio'r trydydd person i gyfleu syniadau a gwybodaeth, e.e. <i>yn ôl arbenigwyr ... , dywed ffynonellau fod ...</i></li> <li>defnyddio termau technegol, iaith a mynegiant yn gyson â chynnwys y pwnc</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>defnyddio iaith er mwyn bod yn wrthrychol a diduedd, e.e. <i>mae sawl agwedd wahanol ar y pwnc hwn ...</i></li> <li>defnyddio ystod eang o dermau technegol, iaith a mynegiant yn gyson â chynnwys y pwnc</li> </ul>
	<b>Cystrawen Atalnodi Sillafu Llawysgrifen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>defnyddio ystod eang o strwythurau brawddeg gan ddewis cysyllteiriau i wneud i'r ystyr fod yn glir</li> <li>ysgrifennu brawddegau gan sicrhau bod amser a pherson y ferf fel arfer yn gywir yn ei gyd-destun</li> <li>defnyddio ystod o dreigladau (treigladau meddal, trwynol a llaes) yn gywir yn eu cyd-destun</li> <li>defnyddio'r ystod lawn o atalnodi'n gywir er mwyn gwneud i'r ystyr fod yn glir, e.e. <i>dynodi brawddegau (atalnodau llawn) a chymalau (atalnod), a defnyddio collnodau'n gywir</i></li> <li>defnyddio amryw o strategaethau ac adnoddau i sillafu geirfa gyfarwydd ac anghyfarwydd a geiriau pwnc benodol yn gywir</li> <li>cynhyrchu llawysgrifen sy'n llifo ac sy'n ddarllenadwy.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>ysgrifennu'n ramadegol gywir, gan amrywio hyd a strwythur brawddegau i wneud i'r ystyr fod yn glir</li> <li>ysgrifennu'n ramadegol gywir gan sicrhau bod amser a pherson y ferf yn gywir fel arfer yn ei gyd-destun</li> <li>defnyddio ystod o dreigladau (treigladau meddal, trwynol a llaes) yn gywir yn eu cyd-destun</li> <li>defnyddio'r ystod lawn o atalnodi er mwyn gwneud i'r ystyr fod yn glir, e.e. <i>yr hanner colon, y colon a dyfynodau</i></li> <li>defnyddio amryw o strategaethau ac adnoddau i sillafu geirfa gyfarwydd ac anghyfarwydd a geiriau pwnc benodol yn gywir</li> <li>cynhyrchu llawysgrifen sy'n llifo ac sy'n ddarllenadwy.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>ysgrifennu brawddegau syml, cyfansawdd a chymhleth yn ramadegol gywir</li> <li>ysgrifennu'n ramadegol gywir gan sicrhau bod amser a pherson y ferf yn gywir yn ei gyd-destun</li> <li>defnyddio ystod o dreigladau (treigladau meddal, trwynol a llaes) yn gywir yn eu cyd-destun</li> <li>defnyddio'r ystod lawn o atalnodi er mwyn gwneud i'r ystyr fod yn glir, e.e. <i>yr hanner colon, y colon a chromfachau</i></li> <li>defnyddio amryw o strategaethau ac adnoddau i sillafu geirfa gyfarwydd ac anghyfarwydd a geiriau pwnc benodol yn gywir</li> <li>cynhyrchu llawysgrifen sy'n llifo ac sy'n ddarllenadwy.</li> </ul>

Llythrennedd – Ysgrifennu ar draws y cwricwlwm		Cam cynnydd 5		Ymestyn
Elfennau	Agweddau	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:
Trefnu syniadau a gwybodaeth	Ystyr, dibenion, darllenwyr	<ul style="list-style-type: none"> <li>ysgrifennu darnau estynedig sy'n cynnwys tystiolaeth a gwybodaeth fanwl, ynghyd â darnau byrrach sy'n crynhoi, gan ddangos ymwybyddiaeth glir o bwy yw'r darlennydd neu'r gynulleidfa a diben yr ysgrifennu</li> <li>llunio ymatebion sy'n cysylltu ac yn datblygu syniadau i roi sylw i bob elfen o'r pwnc</li> <li>cynllunio'n briodol i ddatblygu sut y maent yn ysgrifennu ar gyfer amrywiaeth o wahanol ddibenion a chynulleidfaoedd</li> <li>defnyddio adnoddau a chonfensiynau TGCh mewn ffordd greadigol a phriodol er mwyn cyfathrebu'n effeithiol ar draws ystod o gyd-destunau</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>ysgrifennu darnau estynedig sy'n cynnwys tystiolaeth a gwybodaeth fanwl, ynghyd â darnau byrrach sy'n crynhoi, gan addasu'r arddull a'r ffurf yn hyderus ar gyfer y darlennydd neu'r gynulleidfa a diben yr ysgrifennu</li> <li>llunio ymatebion manwl yn hyderus, gan gysylltu a datblygu syniadau i roi sylw i bob elfen o'r pwnc</li> <li>cynllunio'n briodol i ddatblygu sut y maent yn ysgrifennu ar gyfer amrywiaeth gynyddol heriol o wahanol ddibenion a chynulleidfaoedd</li> <li>defnyddio adnoddau a chonfensiynau TGCh mewn ffordd greadigol a phriodol er mwyn cyfathrebu ar draws ystod o gyd-destunau sy'n gynyddol amrywiol a heriol</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>ysgrifennu gan ddangos rheolaeth hyderus a sicr ar amrywiaeth o ffurfiau ac arddulliau sy'n briodol i'r dasg a'r diben</li> <li>ysgrifennu i ennyn diddordeb y darlennydd ac yn gallu ei gynnal drwy ddadl resymegol, grym perswadiol neu wreiddioldeb ysbrydoledig</li> <li>defnyddio nodweddion ieithyddol a strwythurol mewn ffordd fedrus i roi testunau mewn trefn a chyflawni cydlyniaeth</li> <li>ysgrifennu dogfennau ar bynciau cymhleth, yn gryno ac yn glir, yn rhesymegol ac yn ddarbwyllol, gan gynnwys darnau ysgrifennu estynedig gan gyfleu gwybodaeth, syniadau a barn yn effeithiol ac yn ddarbwyllol</li> <li>defnyddio amrywiaeth eang o strwythurau brawddegau cywir gan sicrhau eglurder</li> <li>defnyddio geirfa ddatblygedig yn briodol a chyda chywirdeb</li> <li>defnyddio gramadeg, atalnodi a sillafu cywir.</li> </ul>
	Strwythur a threfn	<ul style="list-style-type: none"> <li>gwella cynnwys, strwythur a chywirdeb eu hysgrifennu drwy ei adolygu a'i olygu'n annibynnol</li> <li>ysgrifennu'n annibynnol ar ffurf briodol gyda hyder cynyddol, gan sicrhau bod y cynnwys yn drefnus, yn fanwl ac yn berthnasol, e.e. <i>cyflwyno safbwyntiau, gwybodaeth ac esboniadau yn y ffordd orau</i></li> <li>dangos ymwybyddiaeth glir o wahanol ddarllenwyr drwy ddewis amrywiaeth o arddulliau a strwythurau ac addasu eu defnydd o iaith</li> <li>trefnu'r hyn y maent yn ei ysgrifennu ar ffurf briodol, gan sicrhau bod y cynnwys yn fanwl oddi mewn a rhwng paragraffau neu adrannau</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>gwella cynnwys, strwythur a chywirdeb eu hysgrifennu drwy ei adolygu a'i olygu'n annibynnol</li> <li>ysgrifennu'n annibynnol ar ffurf briodol yn hyderus, gan sicrhau bod y cynnwys yn drefnus, yn fanwl ac yn berthnasol, e.e. <i>i esbonio proses, cyfleu dadl</i></li> <li>dangos ymwybyddiaeth gyson o wahanol ddarllenwyr drwy ddewis amrywiaeth o arddulliau a strwythurau ac addasu eu defnydd o iaith yn hyderus</li> <li>trefnu'r hyn y maent yn ei ysgrifennu ar ffurf briodol, gan sicrhau bod y cynnwys yn fanwl oddi mewn a rhwng paragraffau neu adrannau, a chan ddatblygu a chynnal syniadau mewn ffordd ystyrlon</li> </ul>	
Ysgrifennu'n gywir	laith	<ul style="list-style-type: none"> <li>defnyddio iaith er mwyn bod yn wrthrychol a diduedd a chydnabod y gallai fod mwy nag un safbwynt, e.e. <i>defnyddio geiriau fel 'gellid dadlau', 'gellid gweld bod ...'</i></li> <li>defnyddio amrywiaeth eang o dermau technegol, geirfa briodol, a mynegiant at ddibenion gwahanol gan greu effeithiau gwahanol, e.e. <i>perswadio, rhoi gwybodaeth, diddanu</i></li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>bod yn wrthrychol ac yn ddiuedd am bynciau cymhleth, gan ddefnyddio ystod o ddyfeisiau ieithyddol</li> <li>defnyddio amrywiaeth eang o dermau technegol yn gywir a defnyddio geirfa a'r mynegiant priodol i adlewyrchu gofynion y dasg ac i greu effeithiau gwahanol, e.e. <i>crynhoi dadl</i></li> </ul>	
	Cystrawen Atalnodi Sillafu Llawysgrifen	<ul style="list-style-type: none"> <li>amrywio strwythurau brawddegau er mwyn ennyn a chynnal diddordeb y darlennydd ac ysgrifennu'n ramadegol gywir</li> <li>defnyddio ystod gyflawn o atalnodi er mwyn cyflymu ac arafu'r dweud, sicrhau bod yr ystyr yn glir, osgoi amwysedd a chreu effaith bwrpasol</li> <li>defnyddio ystod o strategaethau ac adnoddau amrywiol i sillafu ystod gynyddol o eiriau cyfarwydd, geiriau anghyfarwydd a geiriau pwnc benodol yn gywir</li> <li>cyflwyno'u gwaith yn effeithiol, yn ysgrifenedig neu ar sgrin, gan ddewis ffurf, delweddau a graffigau i helpu i gyfleu'r ystyr</li> <li>ysgrifennu'n ramadegol gywir gan sicrhau bod amser a pherson y ferf yn gywir yn ei gyd-destun</li> <li>defnyddio ystod o dreigladau'n gywir (treigladau meddal, trwynol a llaes) yn eu gyd-destun.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>amrywio strwythurau brawddegau er mwyn ennyn a chynnal diddordeb y darlennydd ac ysgrifennu'n ramadegol gywir</li> <li>defnyddio ystod gyflawn o atalnodi er mwyn cyflymu ac arafu'r dweud, sicrhau bod yr ystyr yn glir, osgoi amwysedd a chreu effaith bwrpasol</li> <li>defnyddio ystod o strategaethau ac adnoddau amrywiol i sillafu ystod gynyddol o eiriau cyfarwydd, geiriau anghyfarwydd a geiriau pwnc benodol yn gywir</li> <li>cyflwyno'u gwaith yn effeithiol, yn ysgrifenedig neu ar sgrin, gan ddewis ffurf, delweddau a graffigau i helpu i gyfleu'r ystyr</li> <li>ysgrifennu'n ramadegol gywir gan sicrhau bod amser a pherson y ferf yn gywir yn ei gyd-destun</li> <li>defnyddio ystod o dreigladau'n gywir (treigladau meddal, trwynol a llaes) yn eu gyd-destun.</li> </ul>	